

2^e zondag van de Advent (A), 4 december 2022

Monique Derks

Jesaja 11,1-10; Mattheüs 3, 1-12

Bekeer je!

Mooi, die eerste lezing van Jesaja. Zoals die de toekomst schildert waarin iedereen tot zijn recht komt; waarin mensen elkaar niet meer naar het leven staan, een en al harmonie als het is, zelfs tussen de mensen en de dieren. Alsof het aardse paradijs is teruggekeerd.

Toch, tegelijk met de bewondering voor het paradijselijke van deze lezing komt de vraag in mij op, wellicht ook in jou of de profeet het zich niet allemaal heeft verbeeld. Zou hij dit nu echt allemaal gezien, voorzien hebben?

Gewoon, rondkijkend in zijn wereld om hem heen ziet hij dat het koningshuis van David in verval is, en het volk heeft daaronder te lijden. Wat een bloeiende boom had moeten zijn, vol rijpe vruchten, is een dooie stronk geworden. Aan Gods Woord wordt nauwelijks nog waarde gehecht. Wat de profeet ook ziet, geen vrede, geen paradijselijke toestanden.

Wat de profeet ziet lijkt op wat wij zien, de goeden niet te na gesproken. Als wij om ons heen kijken naar de vruchtbare boom die de Kerk had kunnen en moeten zijn, dan zien wij hier bij ons toch ook eerder een armetierige struik dan een bloeiende boom. Nogmaals, de goeden niet te na gesproken, het totaalbeeld van de Kerk lijkt toch vooral vruchteloos. Om moedeloos van te worden.

En niet alleen in de Kerk, ook in onze samenleving is er niet veel vertrouwen op een betere wereld. In plaats van vruchten van recht en vrede, omdat wij ons aan Gods Woord houden, wordt er gewelddadigheid geoogst, vreemdelingenhaat, en is er meer populisme. De leugen lijkt te regeren. En het lijkt dat er veel te weinig mensen van goede wil zijn, en als ze er zijn, lijken zij niet sterk genoeg, om dit tij te kunnen keren. Dit is wat wij zien om ons heen. Zouden wij het de profeet durven nazeggen dat dit allemaal ooit in zijn tegendeel zal verkeren, en wij weer een vruchtbaar volk van God zien, en een wereld waarin kinderen weer kunnen spelen bij het hol van een adder?

De profeet zegt van wel. Waarom eigenlijk? Hoe weet hij dat? Weet hij wat anderen, wij, gewone stervelingen, niet weten? Heeft hij een verschijning gehad of stemmen gehoord misschien? Of heeft hij anders gekeken?

Profeten, en Jesaja dus ook, kijken niet gewoon. Zij kijken met de ogen van het geloof. En het geloof ziet dit: die dooie stronk is en blijft Gods volk. Hoe uitgebloeid en verdord ook, zij blijven Gods mensen. Profeten kijken met een geloof dat weet dat God zijn volk niet als een dooie stronk heeft gewild, maar als een boom die goede vruchten zal voortbrengen. En omdat God niet wil dat zijn volk een dooie stronk is, ziet de profeet die stronk opnieuw uitlopen en in bloei staan en vruchten voortbrengen. Gods mensen kunnen gewoonweg niet onvruchtbaar blijven, want God heeft ze geschapen om vruchtbaar te zijn. Daarom gelooft God bij monde van Jesaja in een nieuwe oogst van vrede.

Het bijzondere van deze nieuwe, vruchtbare loot aan die stronk is, dat wij ook vandaag nog, nu, er onze vruchtbaarheid aan kunnen ontlennen. Als wij van deze vrucht eten, worden ook wij vruchtbare loten aan de boom die God heeft geplant en wordt ook in ons Gods volk weer levend en vruchtbaar.

Laten we eensgezind blijven. Dat wij broeders en zusters zijn van elkaar, zou ons immuun moeten maken voor alles wat ons tegen elkaar kan opzetten, met zoveel kwalijke gevolgen van geweld, oorlog en maatschappelijke ongelijkheid. Er zijn van die mensen die immuun zijn voor gevoelens van haat en wrok.

Nelson Mandela was zo iemand, en bisschop Tutu. Laten we elkaar zien als leden van één gemeenschap, want alleen op deze manier kan de stronk van de Kerk weer tot bloei komen en vruchtbaar worden. Net zoals de mensen op de foto van het liturgieboekje. Zij zitten in een vluchtelingenkamp en zij vierden met elkaar en keren zich naar God, ook in moeilijke tijden.

Het rijk der hemelen is nabij, roept een andere profeet, Johannes de Doper, voor Jezus uit. Het is nabij, want als wij ons laten dopen met de Geest van Jezus, hoeven wij niet te wanhopen aan onze eigen vruchtbaarheid. Dat hoeft dan niet, ook al zien wij met de ogen van ons hoofd niet meteen, en misschien zelfs niet op de lange duur, hoe de vruchten van ons geloof de wereld ten goede komen. Dat is de hoop en de troost die God voor ons heeft. Maar met troost alleen komen we er niet. Hoop vraagt ook inzet van ons om die hoop werkelijkheid te laten worden.

In de meeste liturgische vieringen van de kerk begin je met een schuldbelijdenis, zo ook vandaag. Je erkent dat je verkeerde dingen hebt gedaan. Vervolgens vraag je om vergeving aan God en aan elkaar. Zo'n schuldbelijdenis, met klassieke woorden uitgesproken of in eigentijdse taal, is niet bedoeld om je de put in te praten of om je in te wrijven dat je een slecht mens zou zijn. Het is juist bedoeld om je te bevrijden van alle ballast die je mogelijk van God kan weghouden.

Er is geen grotere ballast dan schuldgevoel, een gevoel van tekortschieten tegenover God. De Farizeeën, een groep religieuze leiders hadden hier last van. Ze stonden naar Johannes te luisteren en ze probeerden hun knagende schuldgevoel te ontkennen en te bestrijden door zo perfect mogelijk te leven. De andere toehoorders hadden echter ook last van die drukkende schuldervaring.

Misschien voelen wij ons ook soms tekortschieten: door een verkeerd woord dat is uitgesproken of door een persoonlijke zwakte die steeds terugkomt. Johannes hoopt dat het ons niet zal weerhouden om Jezus te ontmoeten. Daarom klinkt ook telkens weer in ons hart: keer je om, durf in Gods richting te kijken en te wandelen. En laat alle schuld die je ervaart, alle keren dat je tekortschiet van je afwassen. Laat het schuldgevoel wegspoelen als met het water van de doop.

Zo kunnen wij op weg gaan tijdens deze Advent. We keren ons naar God. We maken een ommekeer. Met een hart dat licht genoeg is om Hij die komt te verwelkomen. Moge het zo zij.